

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

(απόσπασμα)

*Δουλεῦτε τον ξανά τόν κόσμο στή φωτιά
καί τά καλά του ξανανθίστε καί τά κρίματα
χτυπώντας τον μέ τό σφυρί καί μέ τ' ἄμόνι!*

*Περάστε ἀπάνου ἀπό τίς μάντρες τά μουλάρια σας,
φτερωστε τα σάν τά σκουπόξυλα,
ὄταν οί μάγισσες τά καβαλᾶνε!
Ὁ κόσμος ἀκομμάτιαστος καί ἀπέραντος!
Ὅπου τελειώνουν οί στεριές,
τά πέλαγα ἀρχινᾶνε!*

*Ὅσα βουνά κι ἄν ανεβεῖτε,
ἀπ' τίς κορφές τους θ' ἀγναντεῦτε ἄλλες κορφές,
ψηλότερες, μιάν ἄλλη πλάση ξελογιάστρα
καί στήν κορφή σά φτάστε τήν κατάψηλη,
πάλι θά καταλάβετε πώς βρίσκεστε
σάν πρώτα κάτου ἀπ' ὄλα τ' ἄστρα.*

(Ο δωδεκάλογος τοῦ γύφτου)

Μιλάει στη φύση ο ποιητής, στα ἄλογα και στα λογικά της ὄντα, τους ανθρώπους. Μεγάπνοος ἥλιος, το πνεῦμα του και η φωτιά του το καμίνι που αναλιώνει τα κρίματα κι ανθίζει τα καλά. Χτυπώντας μέ τό σφυρί καί μέ τ' ἄμόνι ο ἄνθρωπος διαμορφώνει τον κόσμο του, σύμφωνα με τις επιταγές της βούλησης του Θεοῦ, που εἶναι πάντα ἀνάλογες με την ἔφεση της ψυχῆς του. Ἄξια και ικανή και η δική του βούληση, ελεύθερη κι ἀπρόσκοπτη ωσάν του ποιητή, ορθώνει το ἀνάστημα της σ' ὄλα τα υποδεέστερα Βασίλεια κι επεξεργάζεται το θεϊκό Λόγο σφυρηλατώντας τον, για να του προσδώσει τις μορφές εκείνες στις οποίες ἀρέσκειται. Τις διαστάσεις του ἀπείρου να

λάβει το πνεύμα του, να μεγαλουργήσει στο νου, στη γνώση να τελειωθεί, να λυτρωθεί το δράμα της ζωής του.

Μέγας ταγός ο ποιητής, στο μεγακοσμικό πεδίο του Θεού τον άνθρωπο εκπαιδεύει. Τον καθοδηγεί να περάσει *ἀπάνου από τις μάντρες*, να εξυψώσει τα ένστικτα, που συμβολίζονται με τα μουλάρια, πάνω από τα κάστρα που χτίζει ο χρόνος για να αμύνεται. Εκεί υπερίπτανται οι αξίες της καρδιάς, οι δυνάμεις της θεϊκής αγάπης, οι εφέσεις της γήινης ψυχής. Και προστατεύουν τον κόσμο, διατηρώντας τον απέραντο και συμπαγή, μοναδικό στην καθαρή του φύση, αλώβητο στο στερέωμα της μεγαθυμίας του υπέρτατου Θεού, πνευματικό σύμπαν όπου τελειώνουν οι φυσικές στεριές και τα πέλαγα της οντολογικής αναζήτησης *ἀρχινᾶνε*.

Όσα βουνά κι ἄν ανεβεῖτε, λέει ο ποιητής στους ήλιους-γίγαντες, *ἀπ' τις κορφές τους θ' ἄγναντεῦτε ἄλλες κορφές*, άλλους τεράστιους γίγαντες, ψηλότερους κι από τ' ἄστρα, που συνεπαίρνουν τον ίδιο το Θεό και Τον μεθούν, να παραδίδεται η θέληση Του στη θέληση μιας άλλης πλάσης, ξελογιάστρας. Να φτάσει στην κορφή της την κατάψηλη ο αγαπημένος άνθρωπος, με τη θεία Του χάρη, το ασύλληπτο Του μεγαλείο να δει και να θαυμάσει. Να εννοήσει της δημιουργίας Του το ατελείωτο θαύμα, τέτοιο που, όσο ψηλά κι αν ανεβαίνει η σκέψη του, το πάθος, η αγάπη, θα είναι το φως του δημιουργού πάντα ψηλότερο, για να φωτίζει στην αιωνιότητα τ' ανθρώπινά Του ἄστρα, δημιουργήματα που πρέπει ν' αγαπούν και να πονούν.

Τα έργα του μόχθου τους να γίνονται θυσία, σαν κρίματα που ανθίζουν και μαραίνονται στο δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού, έννοιες που συμβολίζουν την αθανασία και το θάνατο. Αυτές οι έννοιες λέει ο ποιητής πως πρέπει να δουλεύονται με τη φωτιά των επιθυμιών, καθώς θα χτυπιούνται από το σφυρί, που συμβολίζει το νου, επάνω στο αμόνι, που είναι η καρδιά του ανθρώπου. Εκεί δουλεύεται ο κόσμος ασυνείδητα κι ο ποιητής διδάσκει τους ανθρώπους να εργάζονται συνειδητά. Ενωμένος με τη θέληση του Θεού, γνωρίζει τα μυστήρια του σύμπαντος, καθώς με τη σωκρατική του γνώση κατέχει της ψυχής του, ψυχής του κόσμου, τον αείροο κάματο, που αποσκοπεί στις μορφικής της έκφρασης την τελειότητα να φτάσει.

Είναι τα κρίματα που πρέπει να ξανανθίζουν, να τελειούνται οι επιθυμίες και να γίνονται αγάπη. Γι' αυτό σαν τα υπάκουα μουλάρια πρέπει να εκτελούν το αγωγή τους, να μεταφέρουν το φορτίο, το δράμα της προσωπικότητας, και, ξεπερνώντας τα εμπόδια της προστασίας, της άμυνας και της επίθεσης, που συμβολίζονται με τις μάντρες, να το εναποθέτουν στον μεταμορφώσεων τα μυστήρια. Εκεί φτερώνεται η υπηρεσία που γίνεται για την κάθαρση, η προσφορά, που συμβολίζεται με τα σκουπόξυλα, τα οποία *καβαλᾶνε οί μάγισσες* - ελευθερίες που κατακτιώνται όταν έχουν διεκπεραιώσει το έργο τους οι άνθρωποι, για να έχει τη δυνατότητα ο κόσμος να διατηρεί την ενότητά

του στην απεραντοσύνη της αιωνιότητας. Διηνεκής κύκλος, μέσα στον οποίο τελειώνουν οί στεριές κι αρχίζουν τά πέλαγα, τελειώνουν τά πέλαγα κι αρχίζουν οί στεριές.

Οι στεριές με το στέρεο έδαφος τους συμβολίζουν τη σταθερότητα του ανθρώπου, τη σιγουριά του, την πίστη του στις ιδέες. Τα πέλαγα συμβολίζουν τα ταραχώδη ψυχικά του οράματα, που τον ταξιδεύουν στο αχανές πεδίο της ύπαρξης του, μέσα από το οποίο εξερευνά τον εσωτερικό και εξωτερικό του κόσμο, για να μυείται από τις αποκαλύψεις των έργων του στη βαθύτερη γνώση του είναι του και να δύναται έτσι να ενώνει τη θέλησή του με την άπειρη θέληση του Θεού. Δόξα ανθρώπινη που πρέπει να κατακτηθεί, μοναδική ελευθερία που βιώνει την αγάπη.

Ο γύφτος συμβολίζει την παγκόσμια ψυχή, η οποία στα πάθη της προσωπικότητας αντιστέκεται, δείχνοντας την αγάπη της, το ολοκληρωτικό ενδιαφέρον για το δράμα του ανθρώπου. Πάσχει για να βρει ο κόσμος την έξοδο από το αδιέξοδο της άγνοιας, όπου ηθελημένα βρέθηκε να κείται, από το χάος στο οποίο η επιθυμία του τον ώθησε, καθώς αυτός ακολούθησε το όνειρο του, που τον μάγεψε και τον εγκλώβισε στ' αβυσσαλέα του πάθη.

Γύφτος που πρέπει να εργάζεται, να νοιάζεται, και της οδύνης του το δράμα να εποπτεύει. Ελληνική ψυχή, παγκόσμια μορφή, στο χάος να εστιάζεται, Ήφαιστος μέσα στο καμίνι του Θεού, στις χριστικής καρδιάς τ' άμόνι, μέ τό σφυρί του νου τον ψυχικό του κόσμο να σφυρηλατεί, να επεξεργάζεται. Με την αρχέγονη φωτιά, μοναδική του ήλιου δύναμη, δουλεύοντας τον κόσμο του ξανά και ξανά, προς την τελείωση του να τον οδηγεί πάνω και κάτω απ' όλα τ' άστρα, να τον δικαιώνει.